

Sammanfattning av Europadomstolens dom den 18 december 2012 i målet F.N. m.fl. mot Sverige, nr 28774/09

Trots förekomsten av vissa motstridigheter i sökandenas uppgifter bedöms kärnan i deras asylberättelse oförändrad och trovärdig då den också vinner visst stöd av landinformation och ingiven skriftlig bevisning. I ljuset av den allvarliga MR-situationen i landet bedöms en utvisning till Uzbekistan strida mot artikel 3 med hänsyn till bl.a. politisk aktivitet på relativt låg nivå såväl i hemlandet som i Sverige.

Bakgrund

Sökande i målet är fyra uzbekiska medborgare - FN, hans fru och deras två minderåriga barn. Familjen ansökte den 21 december 2005 om asyl i Sverige.

Till stöd för ansökan uppgav sökandena bl.a. följande. – FN greps 1995 och dömdes 1998 för att vara muslimsk separatist men beviljades nåd eftersom hans advokat framställde honom som handikappad. FN blev emellertid svartlistad av myndigheterna. Den 13 maj 2005 deltog FN som medlem i Akrami, en lokal icke-politisk organisation, i en demonstration i Andisjan när polisen öppnade eld mot demonstranterna. FN lyckades undkomma och reste åter till hemmet i Tasjkent med buss. Två dagar senare grep polisen FN i hemmet. FN hotades och torterades i syfte att framtvunga ett erkännande. Efter fyra dagar lyckades FN:s föräldrar få honom frisläppt med hjälp av mutor. Omedelbart efter frisläppandet blev FN inlagd på sjukhus till följd av de skador han hade fått. FN vågade inte återvända till hemmet utan höll sig gömd under sex månaders tid med hjälp av en bekant, vilken också sedermera organiserade familjens flykt till Sverige. I samband med asylansökan gav sökandena in en kopia av FN:s körkort, anställningsböcker för båda makarna i original utfärdade av deras arbetsgivare i Andisjanregionen och en skrivelse där FN kallades att höras som vittne. Vidare gav sökandena in en odaterad kopia av ett läkarintyg från en psykiatrisk klinik i Tasjkent av vilket framgår att FN hade blivit inlagd den 20 maj 2005 och vårdats för huvudvärk och yrsel till följd av en huvudskada samt att han blev utskriven den 7 juni samma år. Sökandena gav också in två affischer utfärdade av myndigheterna i Tasjkent där det anges vilka som är eftersökta av polisen efter händelserna i Andisjan. Affischerna pekar ut FN både med namn och bild som en av de eftersökta.

Den nationella prövningen

Migrationsverket avslog ansökan den 25 mars 2007 och angav bl.a. följande. – Uppgifterna om att FN skulle kunnat resa hem med buss efter demonstrationen i Andisjan är anmärkningsvärda då vägarna uppges varit avstängda vid tillfället. Vidare finns skäl att ifrågasätta att polisen därefter skulle ha gripit FN i hemmet eftersom han inte hade identifierats som en deltagare i demonstrationen. Uppgifterna om att FN skulle ha torterats av polisen i syfte att framtvunga ett erkännande att Akrami hade varit ansvarigt för demonstrationen överensstämmer inte heller med oberoende rapportering. Det är således inte sannolikt att FN närvarade vid demonstrationerna i Andisjan. Efterlysningssaffischerna har vidare ett mycket lågt bevisvärde och den ingivna kallelsen anger uttryckligen att FN kallas såsom vittne, inte som misstänkt.

Migrationsdomstolen avslog överklagandet den 12 december 2008 och angav bl.a. följande. – I avsaknaden av id-handlingar kan inte sökandenas identiteter fastslås varför det inte heller kan säkerställas att de ingivna handlingarna avser sökandena. Dessutom är handlingarna av bristande kvalitet varför de inte kan tillmätas något högre bevisvärde. FN:s redogörelse för omständigheterna före och efter demonstrationen 2005 har vidare varit vag och ger inte intryck av att vara självupplevd.

Makarna har också lämnat motstridiga uppgifter om antalet demonstrationer som FN deltagit i. Vidare har sökandenas berättelse delvis trappats upp i migrationsdomstolen. Det finns därför anledning att ifrågasätta sökandenas trovärdighet.

Migrationsöverdomstolen beslutade den 15 april 2009 att inte bevilja prövningstillstånd.

Parternas huvudsakliga inställning i Europadomstolen

Sökandena anförde bl.a. följande.¹ – Riskerna för dem vid ett återvändande har sin grund i FN:s deltagande i händelserna i Andisjan 2005 och den brottslighet i samband med detta som han misstänks för. De har vidare lämnat Uzbekistan illegalt och befunnit sig i Sverige sedan december 2005 som asylsökande vilket uzbekiska myndigheter är medvetna om till följd av Migrationsverkets kontakt med ambassaden i Riga. Vidare har FN, om än under en begränsad tid, varit politiskt aktiv i Sverige inom oppositionspartiet Birdamlik som är förbjudet i Uzbekistan. Att hemlandets myndigheter är medvetna om denna aktivitet står klart efter att de konfronterat FN:s föräldrar i Uzbekistan med uppgifter därom. Eftersom protokollen från Migrationsverkets utredningar inte har kommunicerats med dem har de förvägrats möjligheten att korrigera eventuella felaktigheter i dessa. Vidare framgår av ingivna intyg från den familjerådgivare som FN träffat under två års tid bl.a. att FN till följd av stress bedöms ha svårigheter att minnas och att koncentrera sig samt att FN saknar styrkan att komma ihåg och återberätta allt som hänt honom och familjen i hemlandet. Vidare har FN:s redogörelse för händelserna i Andisjan inte varit vag eller motstridig, istället har han beskrivit fler detaljer för svenska myndigheter alltmedan processen fortgick, i en strävan att ge dem hela bilden av vad som förevarit. Vad avser ingivna handlingar är samtliga äkta, så vitt de själva vet. Läkarintyget anger att FN har misshandlats av okända män eftersom läkaren själv hade riskerat illabehandling om han istället hade skrivit att skadorna orsakats av myndighetspersoner.

Sverige anförde bl.a. följande. – Sökandena har inte bevisat sina identiteter vilket sänker deras allmänna trovärdighet och påtagligt reducerar värdet av den skriftliga bevisning som getts in då det inte är möjligt att dra slutsatsen att dessa faktiskt handlar om sökandena. Oavsett finns det anledning att ifrågasätta äktheten av vissa av dokumenten på grund av deras utformning. Det bör vidare noteras att läkarintyget inte heller ger stöd för att FN varit utsatt för tortyr. FN:s asylberättelse har vidare inte varit sammanhängande, innehåller motstridigheter och har förändrats i vissa delar. Makarnas berättelser har dessutom delvis avvikit från varandra vilket ytterligare försvagar den allmänna trovärdigheten. Några tillfredställande förklaringar till dessa brister har inte framkommit. Migrationsverket har i sin kontakt med uzbekiska ambassaden inte lämnat några upplysningar om omständigheterna kring sökandenas vistelse i Sverige och det saknas anledning att tro att en risk för behandling i strid med artikel 3 vid ett återvändande därmed skulle ha uppstått för sökandena.

Europadomstolens bedömning

Europadomstolen noterar att svenska myndigheter har funnit att merparten av de ingivna dokumenten är av dålig kvalitet och således har ett begränsat bevisvärde. Europadomstolen som enbart har haft tillgång till kopior av dessa dokument anser sig inte var i position att ifrågasätta denna bedömning. Emellertid anser Europadomstolen att sökandenas förklaringar till vissa av de svenska myndigheternas invändningar mot dokumenten framstår som trovärdiga samt att dessa vinner stöd av tillgänglig information från internationella källor. Att läkaren i hemlandet fruktade återverkningar från myndigheterna om det hade angetts i läkarintyget att FN blivit torterad av uzbekiska myndigheter verkar vara en rimlig förklaring till intygets innehåll. Även om intyget inte kan ses som ett bevis för illabehandling är det i vart fall en indikation på att FN var inlagd på sjukhus. Svenska myndigheters invändning om att FN enligt ingiven kallelse hade kallats tillförhör som vittne istället för som misstänkt har förklarats av sökandena med att det är en metod som uzbekiska myndigheter använder

---

¹ Dessa omständigheter har också i huvudsak återupats av sökandena i flertalet ansökningar om ny prövning.

sig av för att få misstänkta att självmant infinna sig hos polisen. Europadomstolen noterar att denna förklaring vinner stöd av Migrationsverkets egen rapportering (Lifos 27564) och följaktligen inte bör avfärdas som osannolik, även om den i sig inte bevisar kallelsernas äkthet.

Europadomstolen noterar vidare att svenska myndigheter inte har ifrågasatt de båda makarnas anställningsböcker eller födelsebeviset avseende deras i Uzbekistan födda barn, handlingar som samtliga är ingivna i original. Svenska myndigheter har emellertid ansett att dokumenten inte kan tillmätas något större bevisvärde då sökandena inte har förmått göra sina identiteter sannolika. Europadomstolen klargör att även om det bästa sättet för en asylsökande att bevisa sin identitet är genom att inge ett pass i original är detta inte alltid möjligt varvid andra dokument kan användas för att göra en identitet sannolik. De ingivna anställningsböckerna innehåller fotografier av sökandena vilka är försedda med stämplor och innehåller likalydande uppgifter om sökandenas namn som anges i övriga ingivna handlingar. De ingivna handlingarna, i synnerhet de som inte i sig har ifrågasatts av svenska myndigheter, kan därför inte avfärdas enbart med hänvisning till att sökandena inte tillräckligt har kunnat bevisa sina identiteter.

Europadomstolen anser i likhet med svenska myndigheter att sökandena har lämnat vissa motstridiga uppgifter om vad som hände dem i Uzbekistan och de tycks ha gjort vissa tillägg till sin berättelse. Samtidigt konstaterar Europadomstolen att sökandena har vidhållit huvuddragen i berättelsen avseende domen mot FN 1998, hans delaktighet i demonstrationerna 2005 och att han därpå greps, utsattes för illabehandling och blev inlagd på sjukhus samt uppgifterna om att de lämnade Uzbekistan illegalt. Åtminstone en del av den skriftliga bevisningen stödjer också deras berättelse. Således finns det, även om sökandena inte fullständigt har underbyggt sin berättelse, anledning till försiktighet i bedömningen av om de kan återvända till Uzbekistan i säkerhet. Detta särskilt i ljuset av den enhälliga rekommendationen från alla internationella källor, inklusive Migrationsverkets Rättschef, om att bedömningen av uzbekiska asylansökandes berättelser måste göras med stor omsorg samt med hänsyn till vad UNHCR anger om att beslut i dessa ärenden bör fattas med god försiktighetsmarginal.

Med beaktande bl.a. av den förfrågan om utfärdande av resedokument för sökandena som Migrationsverket tillsänt den uzbekiska ambassaden i Riga finner Europadomstolen, tvärtemot migrationsdomstolens bedömning (av sökandenas ansökan om ny prövning), att det är osannolikt att sökandena skulle kunna resa in i Uzbekistan utan att uppmärksammas av myndigheterna samt utan att dessa får kännedom om var de har varit eller vad de har gjort. Detta särskilt med beaktande av tillgänglig information om uzbekiska myndigheters kontroll såväl inom som utanför landets gränser. Även om sökandenas uppgivna identiteter skulle vara falska har uzbekiska myndigheter nu tillgång till deras fotografier och de identitetsuppgifter som skulle ligga till grund för resedokument utfärdade av Migrationsverket, varför det vore lätt för gränsmyndigheterna att identifiera dem vid ett återvändande.

Sverige har anfört att den uzbekiska ambassaden inte nödvändigtvis har kännedom om att sökandena har ansökt om asyl i Sverige. Europadomstolen noterar härvid att Migrationsverket har informerat ambassaden om att sökandena hade vägrats uppehållstillstånd i Sverige och var tvingade att lämna landet. Genom att överlämna det yngsta barnets svenska födelsebevis gjordes uzbekiska myndigheter vidare medvetna om att sökandena hade vistats i Sverige i vart fall sedan barnets födsel i januari 2006. Mot denna bakgrund är det troligt att uzbekiska myndigheter har dragit slutsatsen att sökandena inte varit i Sverige endast på besök eller för att studera. Europadomstolen anser därmed att migrationsdomstolens resonemang i denna del inte är övertygande utan gör istället bedömningen att uzbekiska myndigheter i vart fall skulle vara intresserade av att förhöra sökandena vid ett återvändande, i synnerhet med beaktande av uzbekiska myndigheters syn på Sverige som en fristad för oppositionella uzbekier.² Vidare kom sökandena till Sverige omkring sju månader efter händelserna i Andisjan och de båda makarnas anställningsböcker, som uzbekiska myndigheter nu har tillgång till, visar att de var anställda på en fabrik i Andisjanregionen. Med hänsyn till vad som samstämmigt framgår av internationell rapportering om uzbekiska myndigheters särskilda intresse för dem som misstänks för inblandning i händelserna i Andisjan är det inte långsökta att tro att de skulle vara särskilt intresserade av sökandena.

---

² Europadomstolen hänvisar till vad som framgår av Migrationsverkets Rättschefs rättsliga ställningstagande från den 6 maj 2011, Lifos 25254.

I strid med migrationsdomstolens bedömning (av sökandenas ansökan om ny prövning) anser Europadomstolen också att internationella källor, inklusive Migrationsverket, stödjer sökandenas uppfattning om att uzbekiska myndigheter kan ha fått kännedom om FN:s tidigare medlemskap i Birdamlik, eftersom säkerhetstjänsten inte enbart intresserar sig för starkt profilerade politiskt oppositionella utan för personer på alla nivåer. Europadomstolen finner det således sannolikt att sökandena skulle gripas och förhöras om sina aktiviteter i Sverige vid ett återvändande till Uzbekistan.

Europadomstolen påpekar att den redan i sin tidigare praxis har funnit att användandet av tortyr gentemot dem som fängslas av polisen är systematiskt och urskillningslöst i Uzbekistan. Enligt internationell rapportering tyder inget på att denna situation har förbättrats. Under dessa förhållanden måste risken för att sökandena utsätts för behandling i strid med artikel 3 anses verklig, om de skulle komma att gripas och förhöras av uzbekiska myndigheter.

Vid en sammantagen bedömning, med beaktande av det särskilda intresse uzbekiska myndigheter kan antas ha för sökandena både på grund av händelserna i Andisjan och FN:s medlemskap i Birdamlik, anser Europadomstolen att det finns tillräckliga skäl för slutsatsen att sökandena skulle löpa en verklig och personlig risk att gripas och utsättas för behandling i strid med artikel 3 vid ett återvändande till Uzbekistan. Således skulle en utvisning av sökandena till deras hemland utgöra en kränkning av artikel 3.